Бұйрыққа қосымша

Білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауын ұйымдастыру және жүргізу бойынша әдістемелік ұсынымдар

1 тарау. Жалпы ережелер

1. Осы білім беру ұйымдарын Өзін – өзі бағалауды ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдар (бұдан әрі – әдістемелік ұсынымдар) «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңына (бұдан әрі – Заң), «Білім беру ұйымдарын бағалау өлшемшарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім Министрінің 2022 жылғы 5 желтоқсандағы № 486 бұйрығына (бұдан әрі-бағалау өлшемшарттары) және білім беру ұйымының білім беру қызметін регламенттейтін Қазақстан Республикасының Білім беру саласындағы басқа да нормативтік құқықтық актілері негізінде құрастырылған.

2. Әдістемелік ұсынымдар білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауын ұйымдастыру және өткізу кезінде бірыңғай тәсіл мен ашықтықты қамтамасыз етуге арналған.

3. Білім беру қызметін өзін – өзі бағалауды (бұдан әрі-өзін-өзі бағалау) жүргізу кезінде зерттеудің негізгі бағыттары мен объектілері болып табылады:

1) білім беру ұйымдарының мақсаты, міндеттері мен құндылықтары;

2) оқыту және білім беру;

3) білікті қызметкерлердің болуы;

4) қолжетімді білім беру үшін жағдай жасау;

5) білім алушылардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету;

6) тиімді оқытуға ықпал ететін материалдық-техникалық база.

4. Білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауы Қазақстан Республикасы Оқу-Ағарту Министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде №29031 болып тіркелген) бекітілген білім берудің тиісті деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартының (бұдан әрі – МЖМБС) жалпы талаптарына сәйкестігіне ұсынылатын білім беру қызметтерін талдау жолымен жүзеге асырылады:

1) оқу нәтижелеріне бағдарланған білім беру мазмұны;

2) тәрбиеленушілердің (білім алушылардың) оқу жүктемесінің ең жоғары көлемі;

3) тәрбиеленушілердің (білім алушылардың) даярлық деңгейі;

4) оқу мерзімі.

5. МЖМБС жалпы талаптарын талдау кезінде Бағалау өлшемшарттары пайдаланылады.

2 тарау. Білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауды ұйымдастыру және жүргізу бойынша ұсыныстар

6. Білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауын білім беру ұйымының кемінде бес (тақ сан) қызметкерінен (шағын жинақты мектептер үшін кемінде үш), оның ішінде Төрағадан тұратын комиссия жүргізу ұсынылады.

Комиссия төрағасы болып білім беру ұйымының бірінші басшысын анықтау ұсынылады.

7. Комиссия төрағасы білім беру ұйымының өзін-өзі бағалауын жалпы жоспарлауды және оған басшылық жасауды жүзеге асырады.
Төраға бағалау өлшемшарттаырна сәйкес білім беру ұйымының өзін-өзі бағалауын жүргізу бойынша комиссия мүшелері арасында нақты тапсырмаларды бөледі.

8. Білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауы жыл сайын өткізіледі, бұл ретте бағаланатын кезең білім алушылардың қорытынды аттестаттауын ескере отырып, толық оқу жылы болып табылады.

9. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес алдыңғы мемлекеттік аттестаттау болып табылмайтын білім беру ұйымдарын жыл сайынғы бағалау білім беру ұйымдарында оқу нәтижелерін бағалау рәсімінсіз жүргізіледі, бұл ретте бағаланатын кезең білім алушылардың қорытынды аттестаттауын ескере отырып, толық оқу жылы болып табылады.

10. Мемлекеттік аттестаттаудың алдындағы білім беру ұйымдарын бағалау білім беру ұйымдарында оқыту нәтижелерін бағалау рәсімін қолдана отырып жүргізіледі, бұл ретте мемлекеттік аттестаттау басталғанға дейін бір ай бұрын алдыңғы екі оқу жылы және ағымдағы оқу жылы бағаланатын кезең болып табылады.

11. Мемлекеттік аттестаттаудың алдындағы білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауы мынадай кезеңдерден тұрады:

1) мемлекеттік аттестаттауды өткізудің жоспарланған мерзімінен кемінде екі ай бұрын білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауын жүргізу жөніндегі педагогикалық кеңесті ұйымдастыру;

2) білім беру саласындағы уәкілетті орган айқындаған тестілеу мәселелері жөніндегі ұйымға (тест тапсырмаларын қалыптастыру үшін) Бастауыш, негізгі орта білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарының білім алушылардың даярлық деңгейін бағалау басталғанға дейін он күн бұрын оқыту нысандары мен тілдері бойынша бітіруші сыныптардың білім алушылар контингенті туралы анық мәліметтерді, оның ішінде оқыту нәтижелерін бағалауды жүргізу кестесін ұсыну;

3) Бастауыш, негізгі орта білім берудің жалпы білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында компьютерлік тестілеуді өткізу кезінде олардың қызметкерлерінің бақылаушы ретінде қатысуы үшін білім беру саласындағы уәкілетті орган ведомствосының

аумақтық бөлімшелеріне (олардың құзыреті шегінде) өтінішхат жолдау;

4) білім беру саласындағы уәкілетті орган ведомствосының аумақтық бөлімшелеріне (олардың құзыреті шегінде), олардың қызметкерлеріне мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында онлайн форматта сауалнама жүргізу үшін өтінішхат жіберу;

5) білім беру саласындағы уәкілетті орган ведомствосының аумақтық бөлімшелеріне кәсіптік практикадан өтудің толық кезеңін қамтитын мамандықтың дайындалатын біліктіліктеріне сәйкес практика базалары ретінде айқындалған ұйымдармен жасалған шартқа сәйкес өндірістік практика базаларының және олардың басшыларының тізімін ұсыну;

6) Комиссияның бағалау өлшемшарттарына сәйкес білім беру ұйымының өзін-өзі бағалауын жүргізуі;

7) Комиссияның Білім беру ұйымының өзін-өзі бағалау қорытындыларын шығаруы және бағалау өлшемшарттарына 4-қосымшаға сәйкес бағалау парағы түріндегі қызметті бағалау өлшемшарттарына өлшеуіштер бойынша қорытынды баға қоюы:

бағалау өлшемшарттарының 1-қосымшаға сәйкес мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары үшін;

бағалау өлшемшарттарының 2-қосымшаға сәйкес бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары үшін;

бағалау өлшемшарттарының 3-қосымшаға сәйкес техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары үшін;

8) бөлімдер бойынша сан және сапалық көрсеткіштерді қамтитын бағаланатын кезең үшін өзін-өзі бағалау қорытындылары бойынша есеп жасау:

білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауын ұйымдастыру және өткізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға 1, 2, 3, 4, 5-қосымшаларға сәйкес мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары үшін;

қосымшаларға сәйкес бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары үшін 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13 білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауын ұйымдастыру және өткізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға;

білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауын ұйымдастыру және өткізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға 14, 15, 16, 17, 18-қосымшаларға сәйкес техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білімнің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдары үшін.

12. Тиісті білім беру деңгейінің мемлекеттік жалпы білім беру стандартының талаптарында көзделген жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын игеру бойынша білім алушылардың даярлық деңгейінің сәйкестігін айқындау үшін 4, 9-сыныптардың білім алушылары арасында оқыту нәтижелерін бағалау жүргізіледі.

Білім беру ұйымында бітіру сыныптары болмаған жағдайда, оқу нәтижелерін бағалау жоғары сынып оқушыларымен өткен оқу материалына сәйкес жүргізіледі.

13. Бастауыш, негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында оқыту нәтижелерін бағалау кешенді тестілеу технологиясы бойынша электрондық форматта (бұдан әрі – компьютерлік тестілеу) жүргізіледі.

14. Компьютерлік тестілеуді комиссия білім беру ұйымының басшысы бекіткен және білім беру саласындағы уәкілетті орган айқындаған тестілеу мәселелері жөніндегі ұйымның басшысымен келісілген кестеге сәйкес базада жүргізеді:

1) қажетті жабдықтармен жарақтандырылған және тестілеуді тұрақты және үздіксіз өткізу үшін жағдайлар жасалған жағдайда білім беру ұйымдарында (компьютерлік сынып, бейнебақылау камералары, интернет, онлайн-трансляция);

2) білім беру ұйымдары компьютерлік сыныптармен жарақтандырылған жағдайда, оның ішінде Интернет болған және тестілеуді өткізу үшін ең төменгі қажетті жағдайлар жасалған кезде білім беру ұйымдарында;

3) флэш-жинақтағышты қосу үшін USB-порт арқылы тестілеу бағдарламасын орната отырып, шағын жинақты білім беру ұйымдарында;

4) флэш-жинақтағышты қосу үшін USB-порт арқылы тестілеу бағдарламасын орната отырып, әскери, арнайы оқу орындарында.

15. Компьютерлік тестілеу білім беру саласындағы уәкілетті орган ведомствосының, оның аумақтық бөлімшелерінің қызметкерлерінің қатысуымен өткізіледі, олар бақылаушы ретінде қатысады және компьютерлік тестілеудің барлық барысының аудио-, бейнежазбасын жүргізеді. Бақылаушылар компьютерлік тестілеуді ашық және объективті өткізу мақсатында қатысады.

16. Компьютерлік тестілеу оған білім беру нәтижелерін бағалауға жататын белгілі бір білім деңгейі контингентінің тізімдік құрамынан білім алушылардың кемінде 90% – ы (түлектердің жалпы саны 10 немесе одан аз білім беру ұйымдары үшін кемінде 80%) қатысқан кезде жүргізіледі.

17. Карантин, әлеуметтік, табиғи және техногендік сипаттағы төтенше жағдайлар себебінен оқыту нәтижелерін бағалауға жататын 4, 9-сынып оқушыларын қашықтықтан оқыту кезінде компьютерлік тестілеу тиісті мемлекеттік органдардың шектеу шаралары алынғанға дейінгі мерзімге ауыстырылады.

18. Білім алушылар компьютерлік тестілеу рәсімінен босатылады және келесі жағдайларда оқу нәтижелерін бағалауға жататын білім алушылар контингентінің тізімдік құрамына енгізілмейді:

психологиялық-медициналық-педагогикалық консультацияның қорытындылары (ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін);

білім беру ұйымын бағалау кезеңінде денсаулық жағдайы немесе полимеразды тізбекті реакцияның оң нәтижелері бойынша дәрігерлік-консультациялық комиссияның қорытындылары;

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2011 жылғы 7 желтоқсандағы № 514 бұйрығымен бекітілген жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық және халықаралық олимпиадалар мен ғылыми жобалар конкурстарының (ғылыми жарыстардың), орындаушылар конкурстарының, кәсіптік шеберлік конкурстарының және спорттық жарыстардың тізбесіне сәйкес олимпиадаларға, конкурстар мен жарыстарға қатысу туралы білім басқармасының бұйрығы (мемлекеттік тіркеу тізілімінде тіркелген нормативтік құқықтық актілер № 7355).

19. Комиссия білім алушыларды бақылаушылардың қатысуымен компьютерлік сыныпқа немесе оқу сыныбына (аудиторияға) бір-бірден кіргізеді, бұл ретте білім алушылардың жеке істері негізінде тестіленуші тұлғаның жеке басын сәйкестендіру жүргізіледі.

20. Білім алушыларға тестілеу кезінде өз білімінің, іскерлігі мен дағдыларының деңгейін көрсету үшін бірыңғай жағдайлар мен тең мүмкіндіктер жасау мақсатында білім алушыларға келіссөздер жүргізуге, орнынан орынға ауыстыруға, көшіруге, шпаргалкаларды, оқулықтарды және басқа да әдістемелік әдебиеттерді, калькуляторды, фотоаппаратты, ұялы телефондар, планшеттер, смартфондар және басқалар), ноутбуктер, ойнатқыштар, модемдер (мобильді маршрутизаторлар), компьютерлік сыныпқа (аудиторияға) енгізуге және қолдануға, кез келген радиоэлектрондық байланыс түрлерін (Wi-Fi), Bluetooth, Dect, 3G, 4G, құлаққаптар (сымды және сымсыз) мобильді байланыс құралдарын (пейджер) пайдалануға рұқсат етілмейді.

Сондай-ақ, тестіленетін компьютерлерге қашықтан қол жеткізуді пайдалануға, кешенді тестілеу процесі мен тест тапсырмаларын суретке түсіруге немесе бейнеге түсіруге, оларды әлеуметтік желілерге қоюға рұқсат етілмейді.

Компьютерлік сыныпқа немесе оқу сыныбына іске қосу барысында бөгде адам анықталған кезде білім алушының компьютерлік тестілеуге жататын ведомосына "0" балл қойылады.

21. Компьютерлік тестілеу нәтижелерін өзін-өзі бағалауды жүргізу жөніндегі комиссия цифрлық бес балдық жүйе бойынша бағалайды, бұл ретте апелляция рәсімі көзделмейді.

22. Компьютерлік тестілеу нәтижелері сыныптар бойынша ведомостар түрінде беріледі, бағалау критерийі болып табылады және өзін-өзі бағалау

материалдарына қоса тіркеледі.

23. Білім алушылардың даярлық деңгейін бағалау нәтижелері бағалау өлшемшарттары 4-тармағының 4) тармақшасында көрсетілген контингенттің тізімдік құрамынан білім алушылардың кемінде 40% -ими білім беру ұйымы "қанағаттанарлық" бағадан төмен емес дұрыс жауап берген болып анықтаған кезде бастауыш, негізгі орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарының талаптарына сәйкес деп есептеледі, мұнда бағалау шкаласы мынадай түрде айқындалады:

"өте жақсы" - 85-100 %;

"жақсы" - 65-84 %;

"қанағаттанарлық" - 40-64 %;

"қанағаттанарлықсыз" – емтихан материалындағы сұрақтар санынан дұрыс жауаптардың 40% - дан азы.

24. Білім беру саласындағы уәкілетті орган айқындаған нысан бойынша ұсынылатын білім беру қызметтеріне қанағаттану деңгейін айқындау үшін білім беру саласындағы уәкілетті орган ведомствосының аумақтық бөлімшелерінің қызметкерлері онлайн форматта сауалнама жүргізеді:

мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында-педагогтер, мектеп жасына дейінгі тәрбиеленушілердің ата-аналары (заңды өкілдері); мектеп жасына дейінгі топтар болмаған кезде-үлкен жастағы тәрбиеленушілердің ата-аналары арасында (заңды өкілдерінде);

бастауыш, негізгі орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында-педагогтер, білім алушылар және 4, 9-сыныптардың білім алушыларының ата-аналары (заңды өкілдері); білім беру ұйымында бітіруші сыныптар болмаған кезде-жоғары сыныптардың білім алушылары мен ата-аналары (заңды өкілдері) арасында;

техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің білім беру бағдарламаларын іске асыратын білім беру ұйымдарында – педагогтер, жұмыс берушілер, өндірістік практика базаларының басшылары және бітіру курстарының білім алушылары; білім беру ұйымдарында бітіру курстары болмаған кезде – жоғары курстардың білім алушылары арасында.

25. Педагогтерге, жұмыс берушілерге, өндірістік практика базаларының басшыларына сауалнама респонденттердің кемінде 90% қатысқан кезде жүргізіледі, бұл ретте олардың қатысуын білім беру ұйымы қамтамасыз етеді.

26. Білім алушыларға, білім алушылардың (тәрбиеленушілердің) ата – аналарына (заңды өкілдеріне) сауалнама респонденттердің кемінде 90% - ы қатысқан кезде жүргізіледі (білім беру ұйымдары үшін білім алушылардың (тәрбиеленушілердің) жалпы саны 10 немесе одан аз болғанда - кемінде 80%), бұл ретте олардың қатысуын білім беру ұйымы қамтамасыз етеді.

3-тарау. Білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауының қорытындысын

шығару

27. Білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауы жалпы білім беру ұйымдары бойынша, оның ішінде білім беру деңгейлері, мамандықтар немесе кадрлар даярлау бағыттары бойынша тиісті білім деңгейіне байланысты есеп түрінде ресімделеді.

28. Өзін-өзі бағалау қорытындылары бойынша есептің құрылымы мен мазмұны білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауын ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға 1,6,14-қосымшаларында айқындалған.

29. Білім беру ұйымдарының өзін-өзі бағалауын ұйымдастыру және жүргізу жөніндегі әдістемелік ұсынымдарға қосымшаларда келтірілетін сандық және сапалық көрсеткіштердің негізінде білім беру ұйымдары үшін оның ажырамас бөлігі болып табылатын есеп жасалады:

1) бағалау өлшемшарттарына 1-параграф бойынша мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың жалпы білім беретін оқу бағдарламалары;

2) бағалау өлшемшарттары бойынша 2-параграфы бойынша бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім берудің жалпы білім беретін оқу бағдарламалары;

3) бағалау өлшемшарттарына 3-параграф бойынша техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің білім беру бағдарламалары.

30. Білім беру ұйымдарының өзін - өзі бағалауын жүргізу кезінде білім беру ұйымдарын бағалау өлшемшарттарына өлшеуіштер қолданылады және тиісті деңгейлердің бірі және "үлгілі" - 5, "жақсы" - 4, "жақсартуды талап ететін" - 3, "төмен" - 2 балдары бойынша есепке бағалау парағы беріледі.

31. Бағалау өлшемшарттарына өлшеуіштер бойынша қорытынды бағаны есептің ажырамас бөлігі болып табылатын бағалау өлшемшарттарына 4-қосымшаға сәйкес бағалау парағы түрінде комиссия ресімдейді.

Білім беру ұйымы қызметінің деңгейі бағалау өлшемшарттары балдарының жалпы сомасы бойынша айқындалады.

32. Өзін-өзі бағалау жөніндегі есепті комиссия педагогикалық кеңестің отырысында қарайды және білім беру процесінің барлық қатысушыларының назарына жеткізеді.

33. Білім беру ұйымының өзін-өзі бағалау жөніндегі есебін талқылау және әдістемелік көмек алу қажет болған жағдайда комиссия білім беру саласындағы уәкілетті орган ведомствосының аумақтық бөлімшелерімен бейнеконференцбайланыс өткізуге бастамашылық жасай алады.

34. Білім беру ұйымының басшысы білім беру ұйымының өзін-өзі бағалау жөніндегі есебінің нәтижелері бойынша қамқоршылық кеңес алдында есеп береді.

35. Білім беру ұйымдары білім беру саласындағы уәкілетті орган ведомствосының аумақтық бөлімшелеріне өзін-өзі бағалау жөніндегі есепті ұсынады, оның ішінде оларды мемлекеттік аттестаттауды өткізудің жоспарланған мерзіміне дейін бір айдан кешіктірмей өздерінің Интернет-

ресурстарында орналастырады.